

Forslag til forespørgselsdebat om ønske om ved lovændring at forøge antallet af valgkredse ved Inatsisartut valg.

(Inatsisartut gruppe, Siumut)

Svarnotat

(Naalakkersuisoq for Kommuner, Bygder, Yderdistrikter, Boliger og Infrastruktur)

Siumuts gruppe i Inatsisartut har fremsat forslag til forespørgselsdebat om ændring af valgloven, med det formål at øge antallet af valgkredse ved Inatsisartutvalg. Endvidere indeholder forslaget ønske om, at det debatteres, om valgretten til Inatsisartut skal gøres betinget af fast bopæl i Grønland i minimum 2 år eller 7 år. Et ændringsforslag til valgloven ønskes i givet fald fremlagt på Inatsisartuts forårssamling i 2018.

Naalakkersuisut har følgende bemærkninger til forespørgselsdebatten, for så vidt angår indførelse af valgkredse ved valg til Inatsisartut.

Som forslagsstillerne gør opmærksom på, vedtog landstinget i 1998 en ændring af landstingslov om valg til Grønlands Landsting. Ved denne lovændring blev den tidligere ordning med 8 valgkredse, 26 kredsmandater og 5 tillægsmandater ophævet og Grønland blev gjort til én samlet valgkreds. Begrundelsen for ændringen var, at den skulle fremme de overordnede landspolitiske aspekter i landstingets arbejde samt medføre, at ansvaret for de særinteresser, som forskellige regioner måtte have, påhviler samtlige medlemmer af landstinget.

Ifølge den tidligere ordning blev de kredsmandater, der tilkom et parti eller et kandidatforbund, fordelt mellem partiets eller forbundets kandidater således, at første kredsmandat tilfaldt den kandidat, der havde opnået det højeste antal personlige stemmer, andet kredsmandat den kandidat, der havde opnået det næsthøjeste antal personlige stemmer osv., indtil alle kredsmandater, som tilkom det pågældende parti eller kandidatforbund i valgkredsen, var fordelt.

Hvis en sådan ordning bliver genindført, vil der ikke være nogen sikkerhed for, at alle byer bliver repræsenteret i Inatsisartut, idet alle kredsmandater i en valgkreds f.eks. kan tilfalde kandidater fra en eller flere, men ikke alle, byer i valgkredsen. Det vil antageligt særligt være de mindste byer i en valgkreds, som følger kommuneinddelingen, der risikerer ikke at få glæde af en ændret valgkredsstruktur. Endvidere bør kredsmandaterne være fordelt mellem valgkredsene på baggrund af valgkredsenes indbyggertal, for at sikre en relativt ligelig repræsentation.

Drøftelser af valgkredsinddelingen er i øvrigt ikke af ny dato. Inatsisartutmedlemmer fra flere partier har tidligere fremsat lignende forslag om ændring af den nuværende ordning. Der har imidlertid ikke været flertal for forslagene i Inatsisartut.

Senest fremsatte medlem af Inatsisartut Anthon Frederiksen, Partii Naleraq, på forårssamlingen i 2016 forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut til forårssamlingen i 2017 skulle pålægges at fremsætte forslag til ændring af valgloven, med det formål at sikre Qaanaaq og Ittoqqortoormiit særskilte valgkredse til Inatsisartut inden næste valg.

Forslaget nød ikke tilslutning dengang hos Inatsisartuts flertal.

Ligeledes fandt det daværende Naalakkersuisut, at der ikke var grund til at ændre på valgloven.

Herefter tilsluttede Inatsisartut sig, på baggrund af et forslag fra Lovudvalget, at Naalakkersuisut pålægges inden udgangen af FM2017 at udarbejde en redegørelse vedrørende det eksisterende valgsystems fordele og ulemper ved bibeholdelsen af en enkelt valgkreds.

Redegørelsen blev udarbejdet af professor Jørgen Elklit fra Institut for Statskundskab ved Aarhus Universitet og har titlen: Redegørelse af 22. december 2016 til Inatsisartut om det eksisterende valgsystems fordele og ulemper. Redegørelsen er blevet omdelt til medlemmerne af Inatsisartut.

Endvidere har Naalakkersuisut følgende bemærkninger vedr. bopælspligt i Grønland som betingelse for valgret.

Det er kendetegnende for demokratiske samfund, at valgretten til offentlige forsamlinger er almindelig. Dvs. at alle borgere, der opfylder visse grundlæggende betingelser, har valgret. Det kan f.eks. ses i artikel 25 i FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder:

Enhver borger skal... uden urimelige begrænsninger have ret til og mulighed for:

- a) at deltage, direkte eller gennem frit valgte repræsentanter, i varetagelsen af offentlige anliggender;
- b) at stemme og modtage valg ved reelt gennemførte periodiske valg på grundlag af almindelig og lige stemmeret...

I dag er hovedreglen for valgret i Grønland, at man er myndig og har haft fast bopæl i Grønland i mindst 6 måneder forud for valgets afholdelse. Til Inatsisartutvalg er valgretten endvidere betinget af dansk indfødsret, ligesom det gælder til folketingsvalg.

Det er Naalakkersuisuts opfattelse, at retten til at deltage ved valg til Inatsisartut efter de nugældende bestemmelser er i god overensstemmelse med FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder, idet næsten hele den voksne del af befolkningen har valgret til de offentlige forsamlinger, både i lokalsamfundet og på landsplan.

Endelig skal det oplyses, at Naalakkersuisut ikke har planlagt at færdiggøre et forslag til inatsisartutlov om ændring af Landstingslov om Valg til Grønlands Landsting, således at et sådant lovforslag kan fremlægges til behandling under Inatsisartuts forårssamling 2018.

Med disse bemærkninger og i respekt for demokratiet ser Naalakkersuisut frem til en åben og ordenligt forespørgselsdebat.